

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060103

DOM
2017-09-08
Stockholm

Mål nr
M 10761-16

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2016-11-18 i mål nr M 2332-16, se bilaga A

KLAGANDE

Naturvårdsverket

MOTPART

Wexiödisk AB

Ombud: Advokaten Stefan Brandt

SAKEN

Miljösanktionsavgift

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen, som inte finner skäl att inhämta förhandsavgörande från EU-domstolen, ändrar mark- och miljödomstolens dom och fastställer Naturvårdsverkets beslut från den 23 mars 2016 i ärende NV-00617-16.

Dok.Id 1347082

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se		

BAKGRUND

Wexiödisk AB (Wexiödisk) producerar och marknadsför diskmaskiner för storkök. Den 23 mars 2016 beslutade Naturvårdsverket att Wexiödisk skulle betala en miljö-sanktionsavgift om 10 000 kr, eftersom Wexiödisk hade rapporterat den mängd elutrustning som Wexiödisk gjort tillgänglig på den svenska marknaden år 2014 för sent. Av beslutet framgår att Naturvårdsverket gjorde bedömningen att storköksutrustning omfattas av producentansvaret för elutrustning enligt förordningen (2014:1075) om producentansvar för elutrustning (WEEE-förordningen). Wexiödisk överklagade beslutet till mark- och miljödomstolen, som upphävde beslutet.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Naturvårdsverket har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra mark- och miljödomstolens dom och fastställa Naturvårdsverkets beslut att ålägga Wexiödisk miljö-sanktionsavgift med 10 000 kr.

Om Mark- och miljööverdomstolen inte delar Naturvårdsverkets uppfattning om hur begreppen ”stora hushållsapparater” och ”storskaliga stationära industriverktyg” ska tolkas, har Naturvårdsverket begärt att förhandsavgörande ska inhämtas från EU-domstolen avseende tolkningen av dessa begrepp.

Wexiödisk har motsatt sig ändring.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Parterna har stått fast vid vad de tidigare framfört och utöver det gjort i huvudsak följande tillägg och förtydliganden:

Naturvårdsverket

Det saknar betydelse för bedömningen om elutrustningen är avsedd att användas professionellt eller i privathushåll, eftersom även elutrustning som är avsedd för yrkesmässig användning omfattas av producentansvaret. Producenter av storköksutrustning omfattas därför av producentansvar och rapporteringsskyldighet enligt 62 § WEEE-förordningen.

Mark- och miljödomstolen har tolkat begreppet stora hushållsapparater för snävt. Storkök är en produktionsdel i ett storhushåll, vilket är ett etablerat begrepp som används bl.a. i livsmedelslagstiftningen. Diskmaskiner omfattas inte av något av undantagen i WEEE-förordningens tillämpningsområde och det är inte fråga om storskaliga stationära industriverktyg, eftersom Wexiödisks diskmaskiner varken är storskaliga eller kan förväntas användas i produktions- eller forskningsanläggningar. Det krävs inte heller någon särskild fackkunskap för att använda Wexiödisks diskmaskiner.

Tolkningen av begreppen ”stora hushållsapparater” och ”storskaliga stationära industriverktyg” har avgörande betydelse för utgången i målet och det är väsentligt att begreppen tolkas enhetligt inom EU.

Wexiödisk

I vart fall omfattas Wexiödisks diskmaskiner av undantaget för storskaliga stationära industriverktyg, eftersom de är fasta installationer av sådan storlek, vikt och komplexitet samt då det är fråga om en industriell produktionsanläggning.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Senast den 31 mars varje år ska en producent av elutrustning rapportera den mängd elutrustning som producenten gjort tillgänglig på den svenska marknaden under det närmast föregående kalenderåret (62 § WEEE-förordningen). Med elutrustning avses bl.a. apparater och maskiner som är beroende av elektrisk ström för att fungera korrekt

(6 § WEEE-förordningen). En producent som inte lämnar in de föreskrivna uppgifterna i rätt tid ska betala en miljöstraffavgift med 10 000 kr (11 kap. 14 § förordningen [2012:259] om miljöstraffavgifter).

Det är otvistigt att Wexiödisk först i augusti 2015 rapporterade den mängd elutrustning som Wexiödisk gjort tillgänglig på den svenska marknaden år 2014. Den fråga som Mark- och miljööverdomstolen ska pröva är om en miljöstraffavgift kan tas ut av Wexiödisk för detta. Avgörande för den bedömningen är om WEEE-förordningen är tillämplig på Wexiödisks diskmaskiner för storkök och i så fall om det är oskäligt att ta ut en miljöstraffavgift.

Är WEEE-förordningen tillämplig på diskmaskiner för storkök?

WEEE-förordningen utgör den svenska implementeringen av Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/19/EU av den 4 juli 2012 om avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning (WEEE-direktivet). WEEE-förordningen ska därför tolkas i ljuset av WEEE-direktivet.

WEEE-förordningen är tillämplig på all elutrustning som ingår i vissa uppräknade kategorier och tillämpningsområdet är inte generellt begränsat till konsument-elutrustning (jfr 6 och 19 §§ WEEE-förordningen samt art. 2.1a och bilaga 1-2 WEEE-direktivet). Tvärtom framgår det tydligt av WEEE-direktivets preambel att såväl elutrustning som används av konsumenter som sådan som är avsedd för yrkesmässig användning ska omfattas av direktivets tillämpningsområde (se skäl 9). En annan sak är att producentansvaret skiljer sig åt beroende på om det är fråga om konsument-elutrustning eller annan elutrustning (se t.ex. 7, 13, 40 och 41 §§ WEEE-förordningen samt art 3.1h och 5.2 WEEE-direktivet).

En kategori av elutrustning som omfattas av WEEE-förordningens tillämpningsområde är ”stora hushållsapparater” (se 19 § första stycket 1 WEEE-förordningen samt art. 2.1a och bilaga 1 till WEEE-direktivet). Enligt bilaga 1 till WEEE-förordningen omfattar nämnda kategori bl.a. stora apparater som tillverkats för att normalt användas för diskning. Det är i och för sig otvistigt att Wexiödisk producerar stora apparater som

normalt används för diskning. Frågan är i stället om diskmaskiner för storkök kan vara hushållsapparater.

Mark- och miljödomstolen har funnit att begreppet hushållsapparat rent språkligt inte kan omfatta apparater som är avsedda att användas i restauranger, personalmatsalar och liknande inrättningar och att det därför skulle strida mot legalitetsprincipen att låta begreppet omfatta diskmaskiner för storkök. Till grund för den bedömningen har mark- och miljödomstolen lagt en definition av hushåll som innebär att ett hushåll är en enhet av människor som delar bostad och svarar för varandras försörjning.

Legalitetsprincipen innebär att sanktionssystem måste vara så klart utformade att det inte kan uppstå någon tvekan om under vilka förutsättningar ansvar inträder och att ett förfarande inte får förenas med en sanktion om det inte med allmänt accepterade tolkningsmetoder kan inordnas under den berörda bestämmelsens ordalydelse (jfr bl.a. MÖD 2004:52, NJA 2016 s. 169 och NJA 1994 s. 480). En miljöstraffavgift kan därför endast tas ut av Wexiödisk om begreppet hushållsapparater rent språkligt kan avse diskmaskiner för storkök.

I allmänspråklig mening används ordet hushållsapparat som samlingsnamn för en kategori apparater, såsom spisar, kylskåp, frysar och diskmaskiner, som används vid t.ex. matlagning, diskning, städning eller tvätt. Sådana apparater finns i många hem, men kan även användas i andra miljöer, t.ex. skolor, föreningslokaler, sjukhus, gruppboenden, matsalar och restauranger. Även om ordet hushåll ofta syftar på privata hushåll, ingår ordet som led i olika sammansättningar, såsom privathushåll och storhushåll (se bl.a. 7 § WEEE-förordningen, art. 3.1h WEEE-direktivet, Svenska Akademiens ordbok, Nationalencyklopedin, 4 § livsmedelslagen [2006:804] och 1 § Livsmedelsverkets föreskrifter om märkning och presentation av livsmedel [LIVSFS 2004:27]). Med storhushåll kan t.ex. militär-, skol- eller personalmatsalar och ibland även matställe avses (Nationalencyklopedin och Svenska Akademiens ordbok). Mot denna bakgrund finner Mark- och miljööverdomstolen att ordet hushållsapparat rent språkligt inte är begränsat till apparater som är avsedda att användas i privathushåll. Det är i stället förenligt med ordalydelsen att tolka begreppet ”stora hushållsapparater” så att även diskmaskiner för storkök omfattas. En sådan tolkning strider därför inte mot

legalitetsprincipen. Tolkningen är dessutom förenlig med såväl WEEE-förordningens som WEEE-direktivets syfte och systematik. En jämförelse med WEEE-förordningens respektive WEEE-direktivets tidigare respektive kommande lydelse ger inte anledning att göra en annan bedömning. Wexiödisks diskmaskiner för storkök är därför att se som stora hushållsapparater i WEEE-förordningens och WEEE-direktivets mening.

Wexiödisk har dock påstått att bolagets diskmaskiner är storskaliga stationära industriverktyg och därför är undantagna från WEEE-förordningens tillämpningsområde (19 § tredje stycket WEEE-förordningen). För att det ska vara fråga om storskaliga stationära industriverktyg krävs att diskmaskinerna är fast installerade i industriella produktionsanläggningar eller i anläggningar för forskning eller utveckling (18 § WEEE-förordningen). Wexiödisks diskmaskiner är avsedda att användas i storkök såsom skolor, restauranger och liknande verksamheter. Det är uppenbart att sådana verksamheter inte kan betecknas som industriella produktionsanläggningar eller anläggningar för forskning eller utveckling. Wexiödisks diskmaskiner omfattas därför inte av undantaget för storskaliga stationära industriverktyg. Det betyder att Wexiödisks diskmaskiner omfattas av WEEE-förordningens tillämpningsområde.

Ska förhandsavgörande inhämtas från EU-domstolen?

Naturvårdsverket har aktualiserat frågan om förhandsavgörande bör inhämtas från EU-domstolen avseende tolkningen av begreppen ”stora hushållsapparater” och ”storskaliga stationära industriverktyg”. En domstol i högsta instans är under vissa förutsättningar skyldig att begära ett sådant avgörande (se artikel 267 i Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt). Mark- och miljööverdomstolen anser dock att det inte finns rimligt tvivel avseende hur begreppen ska tolkas enligt WEEE-direktivet. Det saknas därför skäl att inhämta förhandsavgörande från EU-domstolen (jfr t.ex. EU-domstolens dom av den 6 oktober 1982 i mål C 283/81).

Ska Wexiödisk betala miljöstraffavgift?

Eftersom Wexiödisks diskmaskiner omfattas av WEEE-förordningens tillämpningsområde var Wexiödisk skyldigt att senast den 31 mars 2015 rapportera den mängd elutrustning som bolaget gjort tillgänglig på den svenska marknaden år 2014. Wexiödisk har inte i rätt tid fullgjort den rapporteringsskyldigheten. Utgångspunkten är därför att Wexiödisk ska betala en miljöstraffavgift.

En miljöstraffavgift ska tas ut även om överträdelsen inte har skett uppsåtligt eller av oaktsamhet. Avgiften behöver dock inte tas ut om det vore oskäligt med hänsyn till att överträdelsen berott på en omständighet som inte kunnat eller borde ha förutsetts eller som den avgiftsskyldige inte kunnat påverka eller med hänsyn till vad den avgiftsskyldige gjort för att undvika att en överträdelse skulle inträffa (30 kap. 2 § miljöbalken). Wexiödisk har påstått att det är oskäligt att ta ut en miljöstraffavgift och till stöd för det uppgett att det inte var möjligt för att fullgöra rapporteringsskyldigheten i tid, eftersom Wexiödisk inte fick tillgång till rapporteringssystemet förrän den 3 augusti 2015.

Wexiödisk har uppgett att bolaget kontinuerligt försökte anmäla sig till Naturvårdsverkets register för rapportering från januari 2015, men att bolaget först i juni 2015 fick inloggningsuppgifter från Naturvårdsverket. Det framgår alltså av Wexiödisks egna uppgifter att bolaget uppmärksammade att anmälningarna inte gick igenom. Eftersom Wexiödisk hade kännedom om problemen, har överträdelsen inte berott på en omständighet som Wexiödisk inte har förutsett. Wexiödisk har dessutom inte påstått att bolaget vidtog några andra åtgärder för att få tillgång till registret än att kontinuerligt göra nya anmälningar. Wexiödisk hade god tid på sig att t.ex. kontakta Naturvårdsverket för att få tillgång till registret eller på annat sätt rapportera uppgifterna innan den 31 mars 2015. Det är därför inte oskäligt att ta ut en miljöstraffavgift av Wexiödisk. Mark- och miljödomstolens dom ska därför ändras och Naturvårdsverkets beslut att ta ut miljöstraffavgift fastställas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Lars Borg, Johan Svensson och Margaretha Gistorp samt tf. hovrättsassessorn Elin Samuelsson, referent.

Föredragande har varit hovrättsfiskalen Simon Rosdahl.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2016-11-18
meddelad i
Nacka strand

Mål nr M 2332-16

KLAGANDE
Wexiödisk AB

Ombud: Lindskog Malmström Advokatbyrå KB

MOTPART
Naturvårdsverket

ÖVERKLAGAT BESLUT
Naturvårdsverkets beslut den 23 mars 2016 i ärende nr NV-00617-16, se [bilaga 1](#)

SAKEN
Miljösanktionsavgift

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen upphäver det överklagade beslutet.

Mark- och miljödomstolen erinrar om att Wexiödisk AB, för det fall denna dom vinner laga kraft, i enlighet med 30 kap 9 § miljöbalken har rätt att återfå den miljösanktionsavgift som kan ha betalats jämte ränta.

Dok.Id 476691

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 30 E-post: mmd.nacka.avdelning3@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:00-16:30

BAKGRUND

Naturvårdsverket beslutade den 23 mars 2016 att Wexiödisk AB skulle betala 10 000 kr i miljöstraffavgift på grund av att tillgängliggjord mängd elutrustning för år 2014 hade rapporterats för sent. Bolaget har överklagat beslutet till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Wexiödisk AB har yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva Naturvårdsverkets beslut. Bolaget har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande.

Wexiödisk AB marknadsför diskutrustning för storkök. Det är fråga om mycket stora diskmaskiner och annan stor diskutrustning som används av professionella aktörer inom restauranger, sjukhus, skolor, personalmatsalar m.m. Bolaget marknadsför inga hushållsapparater och bolagets produkter omfattas därför för närvarande inte av förordningen (2014:1075) om producentansvar för elutrustning. Därmed omfattas de inte heller av rapporteringskravet i 62 § i samma förordning eller direktivet 2012/19/EU som förordningen utgör en implementering av. Bolagets produkter utgör ”stor utrustning” enligt direktivet och enligt direktivets artikel 2 p. 1 b) gäller direktivet för sådana produkter från och med den 15 augusti 2018.

Direktivet utgör en omarbetning av direktiv 2002/96/EG och enligt det tidigare direktivets artikel 2 var tillämpningsområdet de kategorier som förtecknades i direktivets bilaga I A. I bilaga I A anges inte ”Stor utrustning” utan ”Stora hushållsapparater”. I direktivet bestäms tillämpningsområdet av artikel 2 punkt 1) och bilaga 1 samt punkt 2) och bilaga III. I bilaga 1 anges på samma sätt som i det tidigare direktivet ”Stora hushållsapparater” och enligt artikel 2 är direktivet tillämpligt på sådana produkter från och med 13 augusti 2012. I bilaga III anges ”Stor elutrustning” och enligt artikel 2 är direktivet tillämpligt på sådana produkter från och med den 15 augusti 2018. Bilaga I och II i det tidigare direktivet och det nyare direktivet är i stort sett identiska varför någon förändring beträffande

tillämpligheten på typen av produkter inte har skett. Den i bilaga III angivna kategorin ”Stor elutrustning” är den typ som bolaget marknadsför.

I den tidigare förordningen (2005:209) om producentansvar för elektriska och elektroniska produkter framgick förordningens tillämpningsområde av 6 § som hänvisade till bilaga 1. Denna angav produktkategori ”Stora hushållsapparater”, liksom direktivet. Bolaget och andra storköksleverantörer omfattades inte av förordningen (2005:209) och därmed inte heller av reglerna om anmälan och rapportering. Naturvårdsverket förde inget register över storköksprodukter. Inför implementeringen av det senare direktivet (2012/19/EU) var företrädare för branschorganisationen för storköksleverantörer, BFS, i kontakt med Naturvårdsverket som meddelade att ingen ändring beträffande storköksprodukter skulle ske och att förordningen skulle tillämpas på storköksprodukter först den 15 augusti 2018.

Den 28 augusti 2014 utfärdades två förordningar, dels förordningen (2014:1075) om producentansvar för elutrustning och dels förordningen (2014:1078) om ändring i förordningen (2014:1075) om producentansvar för elutrustning. I förordningen (2014:1075) angavs i 19 § att ett av dess tillämpningsområden var ”stora hushållsapparater”. I den samtidigt utgivna förordningen (2014:1078) angavs att 19 § skulle betecknas 21 § och i 21 § punkten 4 anges ”stor elutrustning”. I förordningen (2014:1078) anges att den träder ikraft den 15 augusti 2018. Mot bakgrund av detta fanns det ingen anledning för bolaget att komma till någon annan slutsats än att förordningen skulle vara tillämplig på storköksprodukter först den 15 augusti 2018. Om bolagets produkter ändå omfattas av rapporteringskravet är förordningen otydlig varför bolaget enligt legalitetsprincipen inte kan åläggas miljöstraffavgift.

Under slutet av 2014 och början av 2015 fick bolaget indikationer på att Naturvårdsverket hade ändrat uppfattning och menade att förordningen var tillämplig på storköksprodukter. Vid BFS årsmöte den 28 april 2015 närvarade en representant från Naturvårdsverket som redovisade att verkets uppfattning var att

förordningen redan då var tillämplig på storköksprodukter. Det var först vid detta tillfälle som bolaget fick Naturvårdsverkets uppfattning klarlagd.

Det har inte heller funnits någon möjlighet för bolaget att rapportera till det aktuella registret innan bolaget gjorde det. Oaktat att bolaget och branschen inte delade Naturvårdsverkets uppfattning försökte bolaget i januari 2015 anmäla sig till Naturvårdsverkets register för att rapportera uppgifter enligt förordningens 62 § men det gick inte. Naturvårdsverkets register fungerade så att bolaget först måste anmäla sig till registret och för att rapportering ska kunna ske måste Naturvårdsverket aktivera registret för det aktuella bolaget. Innan rapportering kan ske måste bolaget få ett mejl från Naturvårdsverket om att bolaget är aktiverat i registret och därefter måste Naturvårdsverket skapa en rapport. Först därefter kan bolaget rapportera uppgifter i registret enligt 62 § i förordningen.

Bolaget försökte kontinuerligt att anmäla till det aktuella registret från februari 2015 och framåt. I slutet av juni lyckades det och bolaget fick då ett mejl med inloggningsuppgifter men det gick inte att föra in några uppgifter eftersom Naturvårdsverket först måste skapa en rapport och det behövde klargöras vilken tidsperiod som rapporten skulle avse. På grund av semester blev rapporten skapad av Naturvårdsverket den 3 augusti 2015 och den 5 augusti 2015 rapporterade bolaget in de relevanta uppgifterna. Under den aktuella perioden framfördes inget från Naturvårdsverket om att det skulle vara för sent att rapportera vid denna tidpunkt. Det är oskäligt att miljöstraff tas ut då en eventuell överträdelse berott på omständigheter som bolaget inte har kunnat eller borde ha förutsett, inte har kunnat påverka samt mot bakgrund av vad bolaget gjort för att undvika en eventuell överträdelse.

Naturvårdsverket har bestritt ändring och anfört i huvudsak följande. När förordningen (2014:1075) trädde i kraft den 15 oktober 2014 förändrades i viss mån vilka produkter som omfattas av producentansvar, bl.a. för att reglerna bättre skulle överensstämma med EU direktiv 2012/19/EU om avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning (WEEE-direktivet) som förordningen

genomför. Enligt Naturvårdsverkets uppfattning omfattas storköksutrustning av såväl det äldre WEEE-direktivet (2002/96/EG) som det nya, omarbetade WEEE-direktivet (2012/19/EU) och ingår då i produktkategorin Stora hushållsapparater (bilaga 1 och II till direktivet, tidigare bilaga I A och I B). Det är utrustningens funktion som är avgörande, inte var den används. Det gör ingen skillnad om utrustningen används professionellt eller i ett hushåll.

Från direktivets tillämpning undantas vissa särskilt angivna typer av utrustning. Som regel kan dock inte storköksutrustning komma att omfattas av något av dessa nu gällande undantag. Nämnade kategoriindelning gäller enligt direktivet fram till 2018, då det sker en förändring och storköksutrustning istället kommer att omfattas av kategori 4. Stor utrustning. Det införs då också ytterligare ett undantag från direktivets tillämpningsområde, för storskaliga fasta installationer, som kan komma att omfatta viss storköksutrustning.

Så som WEEE-direktivet genomförts i svensk rätt finns dock en skillnad mellan de nya och gamla reglerna. I förordningen (2005:209) omfattades av kategori 1 ”Stora apparater som tillverkats för att normalt användas i hushåll, oavsett om apparaterna används i annan verksamhet...”. Oavsett vad avsikten med denna formulering varit kan konstateras att den medfört att den svenska förordningen i viss mån avvikit från direktivet. I förordningen (2014:1075) har nu rubriken till produktkategori 1 ändrats så att formuleringen ”för att normalt användas i hushåll” tagits bort. Kategori 1 omfattar därmed stora hushållsapparater som tillverkas för att normalt användas för matlagning, uppvärmning, diskning etc. En ytterligare skillnad mellan den gamla och den nya förordningen, liksom mellan det äldre och det nya WEEE-direktivet, är att förteckningen över produkter som ingår i respektive produktkategori var uttömmande enligt de äldre reglerna medan den enligt nu gällande regler endast är vägledande, exemplifierande.

Naturvårdsverket delar Wexiödisk AB:s uppfattning att storköksutrustning inte ska anses ha omfattats av produktansvar enligt förordningen (2005:209), med hänsyn till hur de aktuella bestämmelserna varit formulerade. I frågan huruvida

storköksutrustning omfattas av nu gällande förordning (2014:1075) gör Naturvårdsverket följande bedömning. Enligt 19 § i förordningen gäller den för elutrustning som ingår i någon av de i bestämmelsen uppräknade 10 kategorierna, såvida utrustningen inte omfattas av något av de i förordningen särskilt angivna undantagen. Enligt Naturvårdsverkets bedömning omfattas sådan storköksutrustning som det i detta fall är fråga om inte av någon av undantagsbestämmelserna i förordningen.

En av produktkategorierna i 19 § är Stora hushållsapparater. Enligt bilaga 1 till förordningen (2014:1075) omfattar denna produktkategori stora hushållsapparater som tillverkats för att normalt användas för bl.a. matlagning, uppvärmning och diskning. Som nämnts är det utrustningens funktion som är avgörande, inte var den används. Om utrustningen används professionellt eller i ett privathushåll saknar betydelse för omfattningsfrågan. Med hushållsapparater avses alltså även sådana apparater som används i exempelvis storhushåll/storkök. Sådana apparater hamnar då normalt i produktkategori 1, Stora hushållsapparater. Spisar, diskmaskiner m.m. som används i privathushåll hamnar normalt i kategori 2, Små hushållsapparater. Naturvårdsverket bedömer mot denna bakgrund att den diskutrustning för storkök som Wexiödisk säljer omfattas av producentansvar enligt förordning (2014:1075) från och med den 15 oktober 2014.

Som huvudregel gäller att en verksamhetsutövare är skyldig att känna till vilka regler som gäller för verksamheten. En myndighet kan dock arbeta förebyggande exempelvis genom att informera om gällande regler på ett visst område och påminna om skyldigheter som åligger de verksamhetsutövare som berörs. När det gäller de nu aktuella bestämmelserna har Naturvårdsverket under år 2013 och 2014 haft kontakter och möten med BFS i syfte att vägleda och informera. Det Naturvårdsverket då förmedlat har varit att storköksutrustning omfattas av producentansvar enligt den nya förordningen (2014:1075). Naturvårdsverket har därefter haft kontakt med Wexiödisk AB i fråga om bolagets producentansvar. Av ett mejl från Anders Bergman på Wexiödisk AB, daterat den 22 januari 2015, framgår att bolaget självt gjort tolkningen att det har producentansvaret för

”professionella diskmaskiner”. Naturvårdsverket bekräftade detta i ett mejl daterat 26 januari 2015. Den 28 januari skrev Anders Bergman att de avser att rapportera för år 2014. Naturvårdsverket bedömer utifrån den mejlväxling som har skett mellan Anders Bergman och Naturvårdsverket att Wexiödisk AB har varit medvetet om att det omfattas av producentansvaret enligt förordningen (2014:1075) från den 15 oktober 2014 och att det därmed också varit skyldigt att rapportera senast den 31 mars 2015 i enlighet med 62 § i förordningen.

Anders Bergman skrev till Naturvårdsverket den 28 januari 2015 att bolaget avsåg att rapportera tillhandahållen mängd elutrustning för år 2014, enligt bestämmelserna i förordningen (2014:1075). Naturvårdsverket konstaterar att korrespondens pågick mellan Wexiödisk AB och Naturvårdsverket den 22-28 januari 2015. Därefter dröjde det till den 30 juni 2015 innan bolaget på nytt hade kontakt med Naturvårdsverket. Naturvårdsverket bedömer att bolaget bör ha haft möjligheter och tillräckligt med tid att kontakta Naturvårdsverket vid eventuella tekniska problem med anmälan samt för att kunna lämna in rapporten i tid till den 31 mars 2015.

Enligt Naturvårdsverket får det anses utrett i ärendet att Wexiödisk AB åtminstone sedan januari 2015 haft kännedom om att bolaget omfattas av producentansvaret enligt förordningen (2014:1075). Naturvårdsverket bedömer vidare att det bör ha funnits tillräckligt med tid för bolaget att kontakta Naturvårdsverket vid problem med anmälan och rapportering. Det hade därigenom kunnat undvika den nu aktuella överträdelsen. I det fall tekniska problem förelåg hade Wexiödisk AB haft möjlighet att skicka rapporten för år 2014 på annat sätt, till exempel via mejl. Enligt Naturvårdsverkets bedömning kan det därmed inte anses oskäligt att påföra Wexiödisk AB miljöstraffavgift.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen bedömer att målets beskaffenhet föranleder att ytterligare en lagfaren domare ingår i rätten i stället för det tekniska rådet.

Enligt 11 kap. 14 § förordningen (2012:259) om miljöstraffsavgifter, som har meddelats med stöd av 30 kap. 1 § miljöbalken, ska för en överträdelse av 62 § förordningen (2014:1075) om producentansvar för elutrustning genom att vara försenad med att lämna in föreskrivna uppgifter till Naturvårdsverket en miljöstraffsavgift betalas med 10 000 kr.

Förordningen (2014:1075) om producentansvar för elutrustning utfärdades den 28 augusti 2014 och trädde ikraft den 15 oktober 2014. Enligt förordningens 62 § ska en producent senast den 31 mars varje år rapportera till Naturvårdsverket den mängd elutrustning som producenten eller producentrepresentantens huvudman har gjort tillgänglig på den svenska marknaden under det närmast föregående kalenderåret.

Med *elutrustning* avses enligt 6 § första stycket i förordningen apparater, produkter, komponenter, maskiner, verktyg, instrument och annan utrustning för generering, överföring eller mätning av elektrisk ström eller elektromagnetiska fält, eller som är beroende av elektrisk ström eller elektromagnetiska fält för att fungera korrekt.

Under rubriken Tillämpningsområde anges i 19 § att förordningen, om inte annat följer av 20 och 21 §§, gäller elutrustning som ingår i vissa närmare angivna kategorier. Undantagen i 20 och 21 §§ är inte aktuella i detta mål. I bilaga 1 till förordningen finns en lista över elutrustning som ingår i de olika kategorierna. Listan är inte uttömmande. Naturvårdsverket har gjort gällande att den elutrustning som Wexiödisk AB har gjort tillgänglig på den svenska marknaden omfattas av kategori 1, ”stora hushållsapparater”.

Wexiödisk AB har oemotsagt gjort gällande att bolaget marknadsför diskutrustning för storkök. Bolaget har gjort gällande att denna utrustning inte omfattas av kategorin ”stora hushållsapparater”.

Miljöstraffsavgiften utgör en offentligrättslig sanktion som uppvisar likheter med straffrättsliga påföljder. Den legalitetsprincip som gäller på straffrättens

område gäller i lika hög grad inom detta sanktionssystem. Föreskrifter som omfattas av sanktionssystemet måste vara så klart utformade att det inte kan uppstå någon tvekan om under vilka förutsättningar ansvar inträder. De begrepp som används i föreskrifterna får inte tolkas i strid med ordalydelsen till nackdel för någon enskild.

Enligt en vedertagen definition (se t.ex. Nationalencyklopedin, hushåll, <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/hushåll>) utgör ett hushåll en enhet av människor som delar bostad och ansvar för varandras försörjning. I den definitionen ryms inte restauranger, personalmatsalar och liknande inrättningar. En hushållsapparat kan rent semantiskt inte anses vara något annat än en apparat som är avsedd för eller normalt används i ett hushåll. Varken av bilaga 1 till förordningen (2014:1075) om producentansvar för elutrustning eller någon annanstans i förordningen framgår att begreppet skulle ha någon annan innebörd. Det kan inte anses vara förenligt med legalitetsprincipen att utsträcka betydelsen av begreppet hushållsapparat även till sådan elutrustning som inte är avsedd att användas i hushåll, såsom diskutrustning för storkök.

Förordningen (2014:1075) om producentansvar för elutrustning gäller alltså inte den utrustning som Wexiödisk AB har gjort tillgänglig på den svenska marknaden. Därmed finns det inte grund för att ta ut någon miljöstraffavgift av bolaget. Det överklagade beslutet ska därför upphävas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV427)

Överklagande senast den 9 december 2016. Prövningstillstånd krävs.

Magnus Hjort

Alexander Häggkvist

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Magnus Hjort, ordförande, och tingsfiskalen Alexander Häggkvist (skiljaktig). Föredragande har varit beredningsjuristen Angelica Hage.

Skiljaktig mening

Tingsfiskalen Alexander Häggkvist är skiljaktig och anför följande.

De aktuella bestämmelserna är inte otydliga i fråga om vad som har krävts av Wexiödisk AB. Under förutsättning att dess produkter omfattas av förordningen har bolaget varit skyldigt att till Naturvårdsverket rapportera mängden elutrustning det gjort tillgängligt på marknaden. Att vid sådana förhållanden tolka begreppet ”stora hushållsapparater” enligt vedertagna grundsatser, så att dess rätta mening fastställs, kan inte vara i strid med legalitetsprincipen. En annan sak är att legalitetsprincipen förbjuder analogier. Det finns inte någon klar gräns mellan lagtolkning och analogisk lagtillämpning. Sådan lagtillämpning kan dock vara för handen när det står klart att det aktuella fallet inte kan rymmas under det straffbud som är i fråga. Saken har också uttryckts så att en analogisk tillämpning förekommer när en rättsregel tillämpas på ett fall som inte utan uppenbart våldförande på språket kan pressas in under ens det vagt avgränsade ytterområdet av det aktuella begreppets betydelseområde (se NJA 1994 s. 480 och där angiven doktrin).

I fråga om den utrustning som Wexiödisk AB tillgängliggör omfattas av förordningen gör jag följande bedömning.

Förordningen syftar bl.a. till att främja åtgärder som minskar mängden elutrustning som blir avfall och att producenter ska ta ansvar för de problem som elavfall ger upphov till och till att ge dem drivkrafter att vidta avfallsförebyggande åtgärder (1 §). Förordningen har således tillkommit i syfte att få kontroll och överblick över den elutrustning som tillgängliggörs på den svenska marknaden.

Förordningen gör i vissa avseenden en distinktion mellan elutrustning och konsumentelutrustning, varvid konsumentelutrustning definieras som ”elutrustning som normalt används i privathushåll” (7 §). I den uppräkningslista av utrustning som omfattas av förordningen görs inte någon begränsning till konsumentelutrustning (19 § första stycket). Uppräkningen omfattar därmed all slags elutrustning, vare sig

elutrustningen är avsedd för användning i privathushåll eller inte. Till ledning för bedömandet av vad som ingår i kategorin ”stora hushållsapparater” har till förordningen intagits en bilaga där det bl.a. framgår att i denna kategori ingår sådana stora apparater som tillverkats för att normalt användas för diskning. Några undantag i fråga om storlek eller användningssätt görs inte. Även om begreppet ”hushållsapparat” enligt svenskt språkbruk leder tanken mot sådana apparater som finns i hemmiljö, kan det inte anses vara ett våldförande på språket att även sådana apparater som uteslutande används för professionellt bruk innefattas i begreppet såsom det kommit till uttryck i förordningen. Jag anser mot denna bakgrund att legalitetsprincipen inte i sig utgör hinder mot att tolka begreppet på ett sådant sätt att sådana större diskmaskiner som Wexiödisk AB tillgängliggör på marknaden omfattas. Vad bolaget har anfört medför ingen annan bedömning.

Wexiödisk AB har därför varit skyldigt att rapportera sådan utrustning till Naturvårdsverket. Vid sådana förhållanden är bolaget skyldigt att betala en miljöstraffavgift. Vad Wexiödisk AB har anfört medför inte, med beaktande av att bolaget under perioden februari – mars 2015 inte tagit någon kontakt med Naturvårdsverket, att det framstår som oskäligt att miljöstraffavgiften tas ut.

Överklagandet ska därför avslås.